

Университет на Констанц, Федерална република Германия

Ренате Лахман (р. 1936) е немска литературоведка и славистка. Оглавява катедрата по славистика в Рурския университет в град Бохум (1969-1978), а от 1978 г. до 2001 г., е професор по общо литературознание и славянски литератури в Университета в Констанц. Научните ѝ текстове са посветени на славянския барок (Ignjat Đorđić. Eine stilistische Untersuchung zum slavischen Barock, 1964), на теорията за фантастичното (Erzählte Phantastik. Zu Geschichte und Semantik des Phantastischen in der Literatur, 2002), на спомена и мнемотехниката в съавторство с Анселм Хаверкамп (Gedächtniskunst. Raum – Bild – Schrift. Studien zur Mnemotechnik, zus. mit A. Haverkamp, 1991), както и на реториката (Die Zerstörung der schönen Rede. Rhetorische Tradition und Konzepte des Poetischen, 1994). С монографията си „Памет и литература. Интертекстуалността в руската модерност“ (Gedächtnis und Literatur. Intertextualität in der russischen Moderne, 1990) Ренате Лахман продължава темата за интертекстуалността. Част от изследователите, с които немската литературоведка влиза в своеобразен диалог, са Михаил Бахтин, Юлия Кръстева, Жан Старобински, Жан Бодрияр, Фердинанд де Сосюр, Роман Якобсон, Феликс Водичка и Ян Мукаржовски. Целта на Р. Лахман е да зададе нов, алтернативен дискурс, базиран върху теориите на структуралистите и постструктуралистите относно понятието за интертекстуалност, неговото съдържание и приложимост в контекста на модерната литература. Художествените произведения от руската литература (Ф.М. Достоевски, Н.В. Гогол, А.А. Ахматова, О.Е. Манделщам и др.) се превръщат в доказателствен материал за тезата на Лахман. Говорейки за връзката между памет и литература, за интертекстуалността на текста като тъждествена на спомена, тя извежда връзката между процесите на спомняне/припомняне и творене. Интертекстуалността на текста са неговите спомени. Тя е способността му да си „спомня“. Без своята памет текстът не може да съществува, а междутекстовите връзки акумулират скритите в него смисли. „Интертекстуалност“ Лахман дефинира като едно „ново текстово качество, което благодарение на референцията прави видими отношенията между изходен и произведен текст“. Изходният (Referenztext) и производният (Manifestertext) текст влизат в диалог помежду си, като в процеса на взаимодействие помежду си разменят ролите си на действащо и претърпяващо. Лахман посочва три модела на интертекстуалност, които описват вариантите на отношението между текстовете: участие (Partizipation), тропика (Tropik) и трансформация (Transformation). Участие е желанието, „копнежът по световна култура“, скрито чрез/в подражанието на предхождащия текст чрез повторението и спомнянето. Тропика Лахман нарича „трагичната борба на текста“ с това да бъдат заличени следите от оригиналния текст. На него е противопоставен третият модел – трансформацията, която действа в обратна посока: присвоява чуждите текстове, променя ги до неузнаваемост.

Представяйки тези три модела в „Памет и литература“, Лахман акцентира върху това, че всеки един текст крие в себе си предходен, неограничен брой изходни текстове, поради което интертекстуалността се превръща в белег на всяко едно произведение. Референцията е ключът към дешифрирането, което прави доловими връзките между текстовете. Макар и преформатирани, за да се вмъкнат в индивидуалната или колективната рамка на паметта, интертекстуалните препратки са видими за дадена група благодарение на притежавания от групата и автора общ културен код.

Публикации: [Памет и литература \(откъс\)](#)

Цитиран в: [Има ли читател в този текст? Добрият, верният и скъпият \(Кратък пътеводител на читателския стопаджия\)](#)

Библиографски записи в Libri Slavici:

[Лахман, Ренате](#)

Source URL: <https://naum.slav.uni-sofia.bg/person/renate-lahman>